

Kho bạc Nhà nước MỞ TÀI KHOẢN Ở ĐÂU?

PHAN LÊ

Khoản 3, Điều 34, Luật Ngân hàng Nhà nước (NHNN) sửa đổi, bổ sung năm 2003: “NHNN mở tài khoản và thực hiện các giao dịch cho Kho bạc Nhà nước. Ở huyện, thị xã không phải là tỉnh lỵ, Kho bạc Nhà nước (KBNN) mở tài khoản tại một Ngân hàng Thương mại (NHTM) Nhà nước”.

Từ đó, Sở giao dịch NHNN Việt Nam mở tài khoản “tiền gửi KBNN” Trung ương; Chi nhánh NHNN tỉnh, thành phố mở tài khoản “tiền gửi KBNN” tỉnh; chi nhánh NHTM Nhà nước huyện, thị xã chủ yếu là chi nhánh Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn (NHNo&PTNT) huyện, thị xã mở tài khoản “tiền gửi KBNN” huyện, thị xã, thành phố trực thuộc tỉnh. Như vậy hệ thống KBNN vừa mở tài khoản “tiền gửi KBNN” tại NHNN vừa mở tại chi nhánh NHTM Nhà nước cấp huyện

Theo hệ thống tài khoản kế toán của NHNN Việt Nam, Sở giao dịch NHNN Việt Nam và các chi nhánh NHNN tỉnh, thành phố mở hai tài khoản tiền gửi cho KBNN: 1/Tài khoản “tiền gửi KBNN bằng đồng Việt Nam”; 2/Tài khoản “tiền gửi KBNN bằng ngoại tệ” - mỗi loại ngoại tệ mở một tài khoản riêng. Hệ thống tài khoản kế toán các tổ chức tín dụng, do NHNN Việt Nam ban hành, các chi nhánh NHTM Nhà nước huyện, thị xã mở hai tài khoản cho KBNN huyện, thị xã:

1/Tài khoản “tiền gửi KBNN bằng đồng Việt Nam”; 2/Tài khoản “tiền gửi KBNN bằng ngoại tệ”. Như vậy KBNN Trung ương, KBNN tỉnh, thành phố là một khách hàng mở tài khoản tiền gửi tại NHNN các cấp, như một NHTM hoặc chi nhánh NHTM; KBNN cấp huyện mở tài khoản tiền gửi tại chi nhánh NHTM Nhà nước cấp huyện như một doanh nghiệp hoặc cá nhân mở tài khoản “tiền gửi không kỳ hạn”. Sở giao dịch NHNN Việt Nam, các chi nhánh NHNN tỉnh, thành phố và các chi nhánh NHTM Nhà nước cấp huyện, nhận tiền gửi và chi trả tiền gửi cho KBNN vào một tài khoản, gồm ngân sách Nhà nước Trung ương, ngân sách Nhà nước địa phương và theo từng loại tiền (nội tệ và mỗi loại ngoại tệ). Hội sở và các chi nhánh NHNN tỉnh, thành phố và các chi nhánh NHTM Nhà nước huyện, thị xã chi trả cho KBNN trên cơ sở tài khoản “tiền gửi KBNN” dư Có. Việc làm này, khiến KBNN điều hòa số thu ngân sách Nhà nước giữa các địa phương rất khẩn trương và còn tạo ra tồn dư trên tài khoản “tiền gửi KBNN” tại NHNN

và chi nhánh NHTM huyện, thị xã không đáng có. Nói khác đi, ngân sách Nhà nước luôn luôn có một khoản tiền “nhàn rỗi”, nằm trên tài khoản tiền gửi KBNN tại NHNN các cấp và chi nhánh NHTM Nhà nước cấp huyện trong cả nước. Đây là một lãng phí về ngân sách Nhà nước.

Ví dụ Chi nhánh NHNo&PTNT huyện Đà Bắc (Hoà Bình), tổng nguồn vốn huy động chỉ có: 18 tỷ đồng, trong đó số dư tài khoản “tiền gửi KBNN bằng đồng Việt Nam”: 16 tỷ đồng. Như vậy, Chi nhánh NHNo&PTNT huyện Đà Bắc tồn tại nhờ vào tiền gửi KBNN huyện.

Hiện tượng trên còn phản ánh, nếu KBNN gửi tiền vào chi nhánh NHNN tỉnh, thành phố chỉ được hưởng lãi suất 0,1%/tháng, nhưng KBNN gửi tiền vào chi nhánh NHTM Nhà nước huyện, thị xã được hưởng lãi suất từ 0,2% đến 0,25%/tháng. Đây là một mối lợi của KBNN chăng ?

Vừa qua, UBTW Quốc hội duyệt quyết toán ngân sách Nhà nước năm 2005, tổng thu: 278.822 tỷ đồng; tổng chi: 308.240 tỷ đồng; bội chi ngân sách Trung ương 29.418 tỷ đồng, bằng 4,86% GDP. Trong khi đó, năm 2005, KBNN Trung ương cùng với Sở giao dịch NHNN Việt Nam tổ chức 52 phiên đấu thầu tín phiếu KBNN, với số tiền trúng thầu: 22.100 tỷ đồng. Đây, còn chưa kể số tiền do KBNN trực tiếp bán tín phiếu KBNN cho dân, với lãi suất cao; KBNN Trung

ương phát hành trái phiếu Chính phủ, dài hạn; các loại quỹ dự phòng của ngân sách Nhà nước trung ương, ngân sách Nhà nước địa phương, vay vốn ODA trong năm 2005, với số tiền khá lớn.

Qua số liệu trên, phản ánh việc điều hòa ngân sách Nhà nước giữa các địa phương của KBNN, hiệu quả còn thấp và gây lãng phí.

KBNN cấp huyện là cơ quan quản lý Nhà nước về quỹ ngân sách Nhà nước mà gửi tồn quỹ ngân sách Nhà nước các cấp vào chi nhánh NHTM Nhà nước huyện, thị xã, là không đúng nguyên tắc quản lý Nhà nước. Chi nhánh NHTM Nhà nước huyện, thị xã chỉ là một chi nhánh của doanh nghiệp nhà nước. Tuy là NHTM Nhà nước, vẫn chứa đựng nguy cơ mất khả năng thanh toán, thậm chí còn phá sản, khi ấy KBNN lấy tiền ở đâu để chi cho các đơn vị dự toán?

Theo Nghị định 64/2001/NĐ-CP ngày 20-9-2001 về hoạt động thanh toán qua các tổ chức cung ứng dịch vụ thanh toán; KBNN cấp tỉnh và cấp huyện cũng là tổ chức cung ứng thanh toán. Tại sao, KBNN cấp huyện lại mở tài khoản “tiền gửi KBNN” tại chi nhánh NHTM Nhà nước cấp huyện? Ngân sách Nhà nước gửi vào doanh nghiệp Nhà nước (!)

KBNN cấp tỉnh và KBNN cấp huyện có quyền cho doanh nghiệp, trong đó có các NHTM, các chi nhánh NHTM và cá nhân được mở tài khoản “tiền gửi không kỳ

hạn”. Số dư các tài khoản “tiền gửi không kỳ hạn” tại KBNN cấp tỉnh và cấp huyện, là “tài nguyên” của KBNN cấp tỉnh và KBNN cấp huyện; nó tương tự như nguồn vốn huy động của các chi nhánh NHTM. Và, tất nhiên KBNN Trung ương có quyền sử dụng “tài nguyên” ấy, với một tỷ lệ an toàn, cho sự thiếu hụt nhất thời của ngân sách Nhà nước Trung ương trong năm ngân sách, khiến KBNN Trung ương không phải phát hành tín phiếu KBNN, trong đó có đầu thầu tín phiếu KBNN.

Theo sự chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ, NHNo&PTNT Việt Nam là NHTM Nhà nước cuối cùng sẽ cổ phần hóa vào năm 2009. Khi ấy, câu thứ hai, Khoản 3, Điều 34, Luật NHNN Việt Nam, viết: “Ở huyện, thị xã không phải là tỉnh lỵ, Kho bạc Nhà nước mở tài khoản tại một NHTM Nhà nước” có còn hiệu lực không?

Hiện nay, trên thế giới, một số nước KBNN nằm trong Ngân hàng Trung ương (NHNN) như nước CHND Trung Hoa, nước CHLB Đức... Ngược lại, một số nước, KBNN nằm trong Bộ Tài chính như nước CH Pháp...

KBNN nằm ở đâu, không quan trọng, nhưng phải đáp ứng được yêu cầu quản lý quỹ ngân sách Nhà nước hiệu quả nhất, tiết kiệm nhất.

Trong điều kiện KBNN nước ta hiện đang trực thuộc Bộ Tài chính, kiến nghị:

1. Bộ tài chính và NHNN Việt Nam bàn bạc với nhau để hướng KBNN mở hai tài khoản: Thu ngân sách Nhà nước Trung ương; chi ngân sách Nhà nước Trung ương, mang nội dung là hai vé Có và Nợ của tài khoản “vãng lai với ngân sách Nhà nước Trung ương” tại Sở giao dịch NHNN Việt Nam. Chi nhánh NHNN tỉnh, thành phố mở hai tài khoản: Thu ngân sách địa phương; tài khoản chi ngân sách Nhà nước địa phương tại chi nhánh NHNN tỉnh, thành phố, mang nội dung hai vé Có và Nợ của tài khoản “vãng lai với ngân sách Nhà nước địa phương”;
2. KBNN cấp huyện mở tài khoản tiền gửi KBNN tại KBNN tỉnh, thành phố hoặc chi nhánh NHNN tỉnh, thành phố;
3. Các tổ chức tín dụng tại huyện, thị xã, mở tài khoản tiền gửi không kỳ hạn tại KBNN cấp huyện. KBNN cấp huyện chủ trì về thanh toán bù trừ trên địa bàn cấp huyện.
4. Trong tương lai, NHNN Việt Nam sẽ bỏ chi nhánh NHNN tỉnh, thành phố. NHNN Việt Nam mở chi nhánh NHNN theo khu vực - chủ yếu là Kho tiền, khi ấy các NHTM và các chi nhánh NHTM tỉnh, thành phố sẽ mở tài khoản “tiền gửi thanh toán” tại KBNN tỉnh, thành phố ■